

***Sprzedaż produktów regionalnych i tradycyjnych
w świetle obowiązujących przepisów higieniczno-sanitarnych
i prawnych***

Marek Szczygielski

Wojewódzki Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Bydgoszczy

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

Projekt opracowany przez Fundację Rolniczej Różnorodności
Biologicznej AgriNatura

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach
Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata
2007-2013

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na
lata 2007-2013 -

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Dlaczego rejestruje się produkty spożywcze jako tradycyjne lub regionalne?

- Aby w czasach dominacji żywności wytwarzanej przemysłowo nie zaginęła pamięć o nich
- Aby zachować dziedzictwo kulinarne jako istotny element dziedzictwa kulturowego

ale także

- By wykorzystać rejestrację jako wyróżnik marketingowy w procesie komercjalizacji
- By zapobiec nieuprawnionemu wykorzystywaniu tradycyjnych i regionalnych nazw produktów spożywczych

Aktualna sytuacja sektora produkcji żywności w Polsce

- Sektor rolny ulega globalizacji i ciągłemu uprzemysławianiu – większość żywności powstaje w wielkich przetwórnich, gdzie surowiec pochodzi z wielkich farm lub z importu, a sprzedażą zajmują się sieci handlowe (super- i hipermarkety)
- Żywność taka ma wiele „zalet” – jest **łatwo dostępna** (bo sieci są wszędzie), jest **relatywnie tania** (bo jej produkcją rządzi przede wszystkim rachunek ekonomiczny – minimalizacja kosztów, wykorzystanie efektu skali), jest **trwała** (bo musi znieść skomplikowany system dystrybucji i długi czas przebywania na półce supermarketu), jest **atrakcyjnie i wygodnie opakowana** (bo tego wymagają reguły marketingowych metod docierania do masowego odbiorcy), jest **„bezpieczna”** (bo dokładnie usuwa się z niej wszelką mikroflorę i faunę w procesach konserwacji), bywa też dla nas **egzotyczna** (bo przybywa z całego świata)

Aktualna sytuacja sektora produkcji żywności w Polsce

Żywność „przemysłowa” niestety ma też wady

- Surowce do jej wytwarzania pochodzą z rolnictwa opartego na maksymalizacji plonów i efektów hodowlanych – wielkie plantacje, wysokie nawożenie mineralne, pełna chemiczna ochrona, duże, wydajne ale paliwożerne maszyny, wielkie ферmy zwierząt z przemysłową paszą i maksymalną ochroną weterynaryjną
- Jest na ogół głęboko przetworzona (poddana wielu procesom mechanicznym, termicznym i chemicznym), co powoduje utratę znacznej części jej naturalnych wartości biologicznych
- Jej droga „od pola do stołu” jest bardzo długa

Aktualna sytuacja sektora produkcji żywności w Polsce

Dlatego coraz więcej świadomych konsumentów poszukuje żywności bardziej naturalnej, różnorodnej, bez sztucznych dodatków, niepozbawionej specyficznych smaków i aromatów, a której społeczne koszty wytwarzania są akceptowane przez ekologicznie świadomych obywateli

Coraz częściej kulturze nazywanej „kulturą Fast Food’u” przeciwstawia się „kulturę Slow Food’u”

Co oznacza „kultura Slow Food’u”?

- ***Chęć powrotu do krótkich łańcuchów dystrybucji (kupowania od rolnika, na targu czy w lokalnym sklepiku)***
 - ***Zachowanie różnorodności biologicznej (lokalnych gatunków, odmian i ras)***
 - ***Zachowanie tradycyjnych, lokalnych metod wytwarzania***
 - ***Uznanie naturalnej sezonowości wielu produktów***
 - ***Zachowanie maksymalnej wartości biologicznej***
- „Zachowanie prawa do smaków i zapachów”***
-

Zarejestrowane produkty tradycyjne wg kategorii produktów

☐ **Produkty mięsne**

- Półgęsek (półgąsek, pierśnik)
- ***Biała kielbasa w słoiku***
- Świąteczna szynka kujawska z kością

☐ **Warzywa i owoce**

- Powidła śliwkowe z Doliny Dolnej Wisły
- ***Sok z kapusty kwaszonej***
- Fjut (cyrop)
- Gruszki szaruszki w syropie

Zarejestrowane produkty tradycyjne wg kategorii produktów

- **Wyroby piekarnicze i cukiernicze**
 - ***Chleb z kminkiem ze Stolna***
 - ***Stoleński razowiec ze słonecznikiem***
 - ***Chleb z makiem ze Stolna***
 - Mace borowiackie
 - ***Kajmak***
 - Mazurek orzechowy
 - Kujawiok (wielkanocna baba drożdżowa)
 - Amoniaczki
 - Placki na sodzie
 - Pączki ziemniaczano-dyniowe
 - ***Chleb z ziemniakami***
-

Zarejestrowane produkty tradycyjne wg kategorii produktów

☐ **Gotowe dania i potrawy**

- Żur kujawski
- Czarnina kujawska
- Zupa kwas
- Marchew krychano
- Grzybowniczki
- Kaczka nadziewana po kujawsku
- Groch z kapustą
- Wigilijna zupa z suszonych śliwek
- Kluski z makiem

Zarejestrowane produkty tradycyjne wg kategorii produktów

☐ **Napoje**

- Wino domowe z Kujaw
- Księżycówka z Kujaw
- Piwo nakielskie jasne i piwo nakielskie ciemne
- Nalewka orzechowa
- Nalewka z kwiatów głogu (bulimączka)
- Nalewka z czarnej porzeczki
- Nalewka dereniowa
- Dzięgielówka
- ***Podpiwek kujawski***
- Kawa zbożowa z jęczmienia

Zarejestrowane produkty tradycyjne wg kategorii produktów

☐ **Miody**

- ***Miody z rejonu Dolnej Wisły***

☐ **Inne produkty**

- Mniszek bronisławski
- ***Ciechocińska sól***
- Kulis (kwas z buraczków)

*Dotychczas nie zarejestrowano żadnego produktu z kategorii **Produkty mleczne, Oleje i tłuszcze** oraz **Produkty rybołówstwa***

Produkty lokalne, tradycyjne i regionalne są podstawą turystyki kulinarnej

Turystyka kulinarna – podróże do miejsc, w których można poznać kulinarne dziedzictwo danego terenu, gdzie wytwarzane są określone, charakterystyczne dla regionu produkty żywnościowe, lub w których organizowane są festiwale kulinarne.

Jednym z rodzajów turystyki kulinarnej jest enoturystyka, w której przedmiotem zainteresowania turystów jest wino („droga wina”, „szlak wina”, „wine strasse” itp.).

Na podobnej zasadzie są organizowane „szlaki serów zagrodowych”, „szlaki serów górskich” itp..

Coraz częściej organizuje się też „szlaki produktów tradycyjnych”, „drogi lokalnych smaków”, „szlaki nalewek kresowych”, czy też „szlak dziedzictwa kulinarnego”.

Formy i zasady sprzedaży produktów tradycyjnych i regionalnych

- Sprzedaż przez rolnika – w ramach dostaw bezpośrednich i sprzedaży bezpośredniej
- Sprzedaż przez rolnika – w gospodarstwie agroturystycznym
- Sprzedaż przez przedsiębiorcę – w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym w ramach działalności MOL

Obszary problemowe przy sprzedaży produktów tradycyjnych

- ❑ Podatki – podatek rolny vs podatek dochodowy, podatek VAT, akcyza
- ❑ Ubezpieczenia społeczne – KRUS vs ZUS
- ❑ Przepisy dotyczące bezpieczeństwa żywności i żywienia
- ❑ Przepisy dotyczące jakości handlowej

Dostawy bezpośrednie/sprzedaż bezpośrednia

Idea – sprzedaż produktów produkcji pierwotnej (czyli nieprzetworzonych płodów rolnych) wyprodukowanych we własnym gospodarstwie, konsumentowi końcowemu lub do zakładu sprzedaży detalicznej, bezpośrednio z gospodarstwa (za wyjątkiem jaj), lub na targowisku, czy ze środka transportu, albo dostarczając bezpośrednio konsumentowi.

Sprzedawać można owoce, warzywa, ziemniaki i inne ziemniopłody nieprzetworzone, ew. suszone lub kiszone, runo leśne i zioła oraz tuszki drobiowe i królicze, jaja, surowe mleko i śmietanę, ślimaki hodowlane lub zbierane, ryby z własnych wód, produkty pszczele nieprzetworzone.

Prowadzący dostawy/sprzedaż bezpośrednią zachowuje status rolnika

Definicja produktu rolnego

(wg orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE)

Produkty rolne to produkty ziemi, hodowli lub rybołówstwa oraz **produkty pierwszego przetworzenia**, bezpośrednio związane z tymi produktami.

Kryterium, wg którego należy rozróżniać **produkty pierwszego przetworzenia** i **produkty spożywcze wysokoprzetworzone** jest stosunek kosztów przetworzenia do kosztów surowca poddanego przetworzeniu. Gdy koszty procesu przetwarzania są znacząco wyższe od kosztów surowca rolnego, produktu przetworzenia nie można uznać za produkt pierwszego przetworzenia.

Podstawy prawne dostaw bezpośrednich i sprzedaży bezpośredniej

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 czerwca 2007 r. w sprawie dostaw bezpośrednich środków spożywczych (**D. U. z 27 czerwca 2007 r. nr 112, poz. 774**) – dotyczy produktów pochodzenia roślinnego
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej (**Dz. U. z 2007 r. Nr 5, poz. 38**)

Uruchomienie zakładu przetwórstwa płodów rolnych

Przetwórstwo to generalnie pozarolnicza działalność gospodarcza i wymaga między innymi:

- rejestracji w CEDG lub KRS
- prowadzenia rachunkowości podatkowej
- opłacania podwójnej składki do KRUS (a po przekroczeniu określonego progu podatku dochodowego [za rok 2012 – 3011 zł] – ubezpieczenia się w ZUS)
- sporządzenia projektu technologicznego zakładu
- rejestracji lub zatwierdzenia zakładu przetwórczego przez PLW (produkty zwierzęce) albo PPIS (produkty roślinne)
- zgłoszenia działalności do WIJHARS
- rejestracji sprzedaży przy użyciu kasy fiskalnej (gdy obroty przekroczą 20 tys. zł)

Mała przetwórnia produktów zwierzęcych - MOL

Podstawa prawna działalności MOL

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 czerwca 2010 r. **w sprawie szczegółowych warunków uznania działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej**

(zastąpiło ono Rozporządzenie MRiRW z 15 grudnia 2006 r.)

UWAGA

Działalność zwana skrótowo MOL dotyczy tylko przetwórstwa produktów pochodzenia zwierzęcego

Wymagania sanitarno-higieniczne

- Za jakość i bezpieczeństwo artykułu spożywczego odpowiada jego producent
- Producent (podmiot działający na rynku spożywczym) musi w swoim zakładzie spełniać wymagania higieniczne określone w rozporządzeniu 852/2004
- Osoba mająca styczność z żywnością musi posiadać orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do kontaktu z żywnością

Rejestracja i zatwierdzanie zakładów

- ❑ Zakłady zajmujące się produkcją i/lub wprowadzaniem żywności do obrotu podlegają zatwierdzeniu przez właściwy organ (PPIS lub PPLW)
- ❑ Nie podlegają zatwierdzeniu prowadzący produkcję pierwotną, prowadzący dostawy bezpośrednio oraz gospodarstwa agroturystyczne. Wymagane jest jednak złożenie wniosku do właściwego organu o wpis do rejestru.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

Projekt opracowany przez Fundację Rolniczej Różnorodności Biologicznej AgriNatura

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach

Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 -

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ